טוב שהעולם גדול*

אורי וויינשטיין, קרולינה להן, אלדר קריינר // הלובי-מקום לאומנות

בתערוכה "מסלולי נדודים: הגירה, מסעות ומעברים באמנות הישראלית העכשווית" (1991, מוזיאון ישראל, ירושלים), בחנה האוצרת שרית שפירא את תהליך ההיפרדות של האמנות המקומית באותה עת מִזיקה למקום ולמקור. היא תיארה תהליך זה כהתפכחות, ריקון, מעבר ל"מבני שפה תלושים" וחזרה להלכי רוח גלותיים אנטי-טריטוריאליים בנוסח "היהודי הנודד" ובהתאמה למודלים פוסט-מודרניסטיים בני הזמן.

יותר מ-30 שנה אחרי, נדמה שהבחנותיה של שפירא רלוונטיות לעבודותיהם של שלושה אמנים ישראלים צעירים, המציגים בתערוכה "טוב שהעולם גדול" (שלוש תערוכות יחיד בעלות הקשרים משותפים). בעבודותיהם של האמנים, הפועלים במקומות שונים בעולם - אורי וויינשטיין בישראל, קרולינה להן בהמבורג ואלדר קריינר בלונדון - משתקפות נוודות רעיונית, תלישות וזרות, על רקע משבר כלל-עולמי.

אורי וויינשטיין מציג במבואת החלל את "תקוות שב" (2024), הצבה שהיא מעין לובי בתוך הלובי – דמות ישובה בעמדה של שומר, כמו בכניסה לבניינים רבי קומות חדשים, ראשה וידיה מצופים במפת העולם. מבטה של הדמות מכוון אל מסך המקרין בלופ אינסופי פרקים של סדרת הטלוויזיה "מסע עולמי", שיצר אייל פלד (שודרה בשנים 1994-2006 בערוץ 2). על ספת המתנה ממול מונח בלון הליום בצורת המספר 2022, כאשר הספרה האחרונה הפוכה וכך נוצר המספר 2025 - כתזכורת חגיגית לסיומה של השנה הנוכחית. מנגד תצלום של נוף בשקיעה הנראה מקומת הגג של הבניין. במסע העולמי המשודר בלופ נוסטלגי וחסר תוחלת, פלד מייצג את התייר המתבונן באזורים הנידחים של כדור הארץ - תנועה בעולם הנתפסת כחלק מהוויה צרכנית של שיווק ויצירת תוכן.

בחלק האמצעי של הגלריה מציג אלדר קריינר את הפרויקט "מכתב פרידה" (2024) הכולל פסלי קיר ביניהם ניירות שנקרעו ממכתב פרידה מהעיר לונדון ותצלום רחוב. בתצלום נראה מזרן זרוק בקרן רחוב ועליו כתוב NOTHING REALLY MATTRESS - מעין הערה אירונית ומשומשת אודות המצב הקיומי. פסלי הקיר המשופשפים נוצרו במדפסת תלת-ממד בהן האותיות המחוברות של המילה BYE-BYE שמרמזות על פרידה המשכפלת את עצמה שוב ושוב. בקיר הסמוך צינורות הפלסטיק ופיסות הנייר הם כשרבוט של נחש הסבוך בעצמו.

קרולינה להן מציגה בחלק הפנימי של הגלריה את הפרויקט "ריח אורנים" (2024) - שמונה תבליטים עשויים חומר בידוד ומצופים בחומר אפוקסי המזכיר שרף או ציפוי מתוק, אכיל ודביק, מזכירים פרגמנטים פיסוליים מאבן או מעץ. בכל אחד מהם כמה אלמנטים המפוזרים על פני הפורמט המלבני באופן שוויוני ואינדקסיאלי, מנותקים מהקשר: אלמנטים אורגניים כמו אצבע, אוזן, סרטן ונקניקייה לצד אלמנטים מתכתיים כמו מפתחות, תכשיטים ואולר, הנקשרים לעיתים בחוט קישוטי, כמו בעבודה "שנהיה לראש ולא לזנב". אסופת הדימויים מציפה תחושות של אקראיות וזרות, לצד הקשרים ארוטיים. להן כמו משליכה רשת דייגים לים הסמלים הקולקטיבי ואוספת את הממצאים שנלכדו בה באקראי: איברי חישה חסרי גוף לצד פריטים שימושיים שאיבדו את החלק המשלים שלהם. החוט המקשר כמו מגלם רעיון שמבקש להתפענח, מסלול ללכת בעקבותיו. על הרצפה פסלי אצטרובלים יצוקים מאלומיניום ומחטי אורן מברזל: שילוב בין זיכרון יערות האורן הארץ-ישראליים לבין עצי חג המולד המקושטים באצטרובלים האופייניים לתקופה זו של השנה באירופה.

מאז נכתב הטקסט של שפירא נראה כי התעצמה הזיקה בין "כאן" ל"שם", בעקבות הגלובליזציה המואצת והתנועה של אמנים ישראלים למרכזים תרבותיים בעולם. בעבודותיהם של שלושת האמנים הנוודות עוברת הסט אירוני המעורר תחושה אבסורדית של תנועה ללא מטרה על ציר חלל וזמן שאין ביניהם קשר. הניידות, שאינה נובעת מתוך שאיפה להגיע ליעד כלשהו, מייצרת מסלולים מורכבים וקשרים שלא ניתנים להתרה או לפיענוח. ולחילופין - אפשר גם לשבת, להמתין, או לשכב על מזרן בקרן רחוב, ולהתנחם כי "טוב שהעולם גדול".

*"טוב שהעולם גדול ואני יכול ללכת", אבות ישורון

אורית מור

דצמבר 2024

THE הלובי
LOBBY מקום
ART SPACE לאמנות